

Józefa Haydna Koncert na Trąbkę

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:18 - Zmieniony Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:31

Józefa Haydna Koncert na Trąbkę

Joseph Haydn napisał swój "Koncert na Trąbkę" w 1796 roku. Jest to trzyczęściowy utwór dedykowany swemu przyjacielowi Antonowi Weidingerowi, który rozwinął i udoskonalił trąbkę, w sposób umożliwiający grę chromatyczną w całej skali. W stosunku do występujących wtedy 'naturalnych' instrumentów dętych blaszanych dawało to olbrzymią przewagę. Innowacja Weidingera nie przyniosła mu całkowitego sukcesu – jego trąbka była nowatorską tylko do lat 1830-tych, kiedy to wyprodukowano pierwsze trąbki wentylowe.

Haydn – Trumpet Concerto

Anton Weidinger grał w Wiedeńskiej Orkiestrze Dworskiej. Z trąbką 'klawiszową' (Klappentrompete) eksperymentował od 1793 roku, wierząc 4 - 6 otworów, które były nakrywane klapkami, podobnie do obecnych rozwiązań stosowanych dla instrumentów dętych drewnianych, takich jak obój czy klarnet. To rozwiązanie zniknęło wraz z wprowadzeniem systemu wentyli jednak była to godna próba uwolnienia trąbki z ograniczeń skali, która zaowocowała dwoma skarbami w koncertowym repertuarze trębaczy – tą pracą Haydna oraz innym koncertem zamówionym także przez Weidingera u kompozytora Johanna Nepomuka Hummela.

Anton Weidinger

Józefa Haydna Koncert na Trąbkę

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:18 - Zmieniony Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:31

Józef Haydn jest słusznie uważany za „ojca symfonii” – jego 104 symfonie rozpinają się na całym wczesnym okresie tej formy muzycznej. Haydn pisał jednakże też koncerty. Skomponował ich około 40 (wiele z nich zaginęło), przeważnie dla członków swej świetnej orkiestry grającej na dworze rodziny Esterházy. Kilka z nich pozostaje do dziś w repertuarze, najpopularniejsze z nich to na róg, na obój i na trąbkę oczywiście.

Joseph Haydn

Spośród nich koncert na trąbkę, jego ostatni esej dotyczący formy, jest naj słynniejszy i należy do najbardziej znanych dzieł Haydna. Po części dlatego, że jest bardzo często wykonywany, gdyż należy do żelaznego repertuaru każdego trębacza. Ale jest to również świetna muzyka, jest to pierwszy utwór na trąbkę z prawdziwie wolną melodyką napisany na ten instrument.

Trąbka Klawiszowa (Klappentrompete)

Józefa Haydna Koncert na Trąbkę

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:18 - Zmieniony Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:31

W tamtym czasie Haydn był bardzo niezależnym i bogatym artystą, który właśnie powrócił z drugiej, wielce udanej finansowo podróży do Londynu. Dlatego wydaje się, że Koncert na Trąbkę był autentycznym eksperymentem i też aktem przyjaźni. Geniusz Haydna był oczywiście znany Weidingerowi w Wiedniu i byli oni w bliskich stosunkach. Haydn był w 1792 roku drużbą na weselu Weidingera. Później Weidinger dużo występował w Europie, wszędzie grając koncert Haydna.

Alison Balsom gra Haydna Koncert na Trąbkę

Koncert Es-dur na Trąbkę i Orkiestrę Józefa Haydna składa się z trzech części (typowych dla koncertów w Klasycznym okresie):

I. Allegro (sonata) II. Andante (sonata) III. Allegro (rondo)

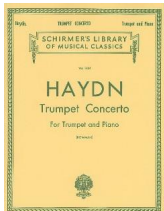
Markus Würsch gra Koncert na Trąbkę (klappentrompete)

Józefa Haydna Koncert na Trąbkę

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:18 - Zmieniony Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:31

Haydn zastosował dobrze znaną formę dla swojego eksperymentalnego koncertu. Otwierająca część (Allegro) rozpoczyna krótkie tutti, po którym pojawia się główny temat. Pierwsze wejście trąbki musiało być pewnym szokiem dla publiczności: nie ma żadnej błyskotliwej fanfary, jak to zawsze było w koncertach 18-wiecznych lecz stopniowo grany temat w ciepłym, niskim rejestrze trąbki. Zgodnie z formą następuje krótkie przetworzenie, z kilkoma niespodziewanymi przejściami do tonacji molowej i zbliżając się do końca Haydn pozostawia miejsce dla improwizowanej kadencji. W Andante Haydn wykorzystuje innowacyjne możliwości trąbki Weidingera do gry chromatycznej (półtonami) raczej w niskim przedziale skali instrumentu. Ta część oparta jest o parę lirycznych równorzędnych tematów. Część trzecia ma formę rondo i tu wreszcie główny temat w stylu fanfary ma brzmienie bardziej znane ówczesnej wiedeńskiej publiczności. Ale mamy tam także bogactwo okazji do grania linii melodycznych niemożliwych do wykonania na naturalnej trąbce, jak również tryle i ornamentacyjne pasaże jakby dla testowania wirtuozerii Weidingera.

Haydn - Koncert na Trąbkę, Edycja 1804

Haydn sam nie był wirtuozem, inaczej niż Mozart, a i prawdopodobnie nie miał charakteru showmana. Jakby jednak nie było Koncert na Trąbkę jest w swoim stylu mistrzowski i jest jego ostatnią popularną kompozycją z orkiestrą.

Józefa Haydna Koncert na Trąbkę

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:18 - Zmieniony Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:31

Joseph Haydn

I tak się stało, że dwa pierwsze koncerty napisane na nową trąbkę okazały się największymi utworami w swoim gatunku. Nigdy przedtem a i rzadko potem trąbka nie była tak elokwentna i piękna. Należy pamiętać, że do tego czasu trąbka była przeznaczona tylko do marszów i fanfar.

Maurice Andre gra Haydna Koncert na Trąbkę

Józefa Haydna Koncert na Trąbkę

Wpisany przez bluesever

Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:18 - Zmieniony Niedziela, 28 Czerwiec 2015 20:31

Już od stuleci Koncert na Trąbkę Haydna jawi się jako brylant w solowym repertuarze na trąbkę.

Trąbki Klawiszowe (Klappentrompeten)